

denna härstammade från Sigurd Favnesbane, vilken ärofulla härkomst Sirid genom bilderna velat betyga åt sin svärfader. Detta samband mellan ristningens figurer och personer antages ock av C. Sæve s. 349.

Bilderna förklaras uppenbarligen riktigt av C. Sæve s. 342 ff. som olika händelser i sagan om Sigurd Favnesbane. Det rävlika djuret är uttern, som nedlagts av de tre gudarne Oden, Höner och Loke, men i själva verket var Otr son till Reidmar, hos vilken de gästade. I mansbot måste de stoppa upp skinnet med guld, och avbildningen framställer troligen uttern, sedan detta skett. Det var nämligen utgångspunkten för, vad sedan skedde: Reidmars två andra söner Favner och Regin krävde andel i böterna, men vägrades, Favner stack igenom sin fader med svärdet, tog allt guldets och nekade Regin hans fadersarv samt lade sig på Gnitaheden i en orms skepnad. Regin, som var skicklig smed, uppfostrade Sigurd Favnesbane, smidde svärdet Gram åt honom och eggade honom att döda Favner. Till höger om uttern är Regin avbildad, i det han värmer ämnet till svärdet Gram över lågan, vänstra handen lyfter han mot pannan kanske för att torka svetten, tång, städ, blåsbälg och hammare synas till vänster om honom i smedjan. Motsvarande figur på Sö. 324 Gök-stenen, som håller en hammare i handen, visar enl. C. Sæve s. 344 not, att denna bild verkligen är Regin och icke Sigurd, stekande hjärtat, såsom Schück, *Stud.* s. 209 noten, antager. Regins slutliga öde är framställt genom kroppen och det avhuggna huvudet längst till vänster, alltså i sammanhang med övriga bilder, som avse Regin, ehuru hans dråp först skedde efter det för övrigt avbildade. Bättre skulle dock bildernas ordningsföljd överensstämma med händelsernas, om man antog den halshuggne vara Reidmar, vars dråp gav upphov till de följande händelserna. Enligt Volsunga saga är det dock Regin som dödas genom att huvudet avhugges, medan det om *Hreiðmarr* blott säges, att Favner dräper honom, utan att sättet närmare angives. Bilden under ormslingan visar, huru Sigurd satt i en grop, över vilken Favner skred till vatten, och stack svärdet till hjärtat på honom. Fåglarna i trädet rådde Sigurd att även döda Regin, som annars skulle hämnas sin broder på honom, och vid trädet står Sigurds häst Grane bunden, på vilken han klövjade Favners skatter men som ej ville gå, förrän ock Sigurd steg på ryggen på honom. I *Reginsmål* säges, att Favner stack sin fader med svärdet under sömnen.

I uppsatsen *Sigurdsristningar* i *Stud. i nord. litteratur- och religionshistoria* I, 172 ff. granskar H. Schück alla de bildliga framställningar, som antagits avse Sigurd Favnesbans saga, och förklarar deras tillkomst så, att de och sagan lånats från till Norden införda engelska, vävda tapeter, varmed gästbudssalarna voro prydda, samt anför ur Flateyrbok III, s. 244, hurusom konung Olov den helige uppmanade Torfinn skald att dikta om det, som var avbildat på väggbonaden, vilket vid eftersyn befunns just vara, hur Sigurd besegrade Favner.

Återstoden av den bro, som inskriften omnämner, har undersökts av S. Lindqvist, som redogör därför i uppsatsen *Ramsundsbron vid Sigurdsristningen och en storbondesläkt från missionstiden* i *Fornvännen* 1914. Undersökningen ger vid handen, att det av Sirid bekostade arbetet på en trafikled över Ramsundet omfattade följande åtgärder:

1. byggande av en c. 65 m lång träbro med 5 m långa landfästen av sten över ett c. 3 m djupt vatten;
2. sannolikt ordnande av en vägbank av c. 60 m längd över sankmark väster om bron;
3. vägröjning och mindre jordpåfyllnader mellan den eventuella banken och bron samt å omse sidor dessa med anslutning till förutvarande vägar. Östra landfästet till bron vidtager strax n.v. om runristningen, det västra är beläget inom Ramsunds gamla trädgård. Av undersökningen framgår, att Mälarens yta c. 1040 vid Ramsundsberget stod 4,5—5 m över nutida havsytan.

## 102. Vävle, Jäders sn, Öster Rekarne hd.

Pl. 48. Pl. 7: B. 743.

**Litteratur:** B. 743; L. 983; J. Peringskiöld, *Mon.*; Österberg, *Beskr. öfver Jäders socken och kyrka*, s. 115, teckn. 48.

J. Peringskiöld angiver runstenens plats vara: »Öfre Wäflebyn i giärdet». Österberg säger, att den stod »fordom inom en cirkelrund stensättning ut i åkern 126 fot (37,49 m) nordvest om 10—232678. *Södermanlands runinskrifter*.

stora logen vid Väfle afvels gård tills på 1830-talet, då den blifvit upprest på platsen. Men år 1845 blef stensättningen uppbruten, hvilken var hinderlig för jordbruket, bortförd från åkern samt inlagd i syllmuren under den vid samma tid uppförda stora logen tills den 10 aug. 1868, då jag fick den uppförd på en större gravkulle, som är 50 å 60 fot i diameter, något oval, 10 fot (2,96 m) hög.» Runstenen är nu rest på den s. k. Grottkullen straxt söder om trädgården intill Vävle gård.

Stenarten är grovkornig kvarts och fältspat, blandad med mycket glimmerskiffer. Höjden är 1,37 m, bredden vid foten 78 cm, vid toppen över nedre slinglinjen 37 cm, slingans bredd c. 6 cm.

I den avlidnes namn ack. 29—32 **kuna** äro runorna mycket skadade, 29, 30 **ku** upptill, 31, 32 **na** i sin helhet. I 33—35 **sun** synes av **s** blott nedre staven. I **sin** ser det ut, som om **i** hade en prick 2 cm uppifrån, 4 cm nedifrån. I **kup** äro **ku** mycket skadade, ävensom **a** uti **ialbi**, efter vilket slingbandet tjänar som skiljetecken. I **salu** är **s** synnerligen mycket skadat. Skiljetecken står varken i början eller slutet av inskriften, som är följande:

**amupa · lit · raisa · stain · pinsa · eftir · kuna · sun · sin · kup · ialbi ons · salu**

5            10            15            20            25            30            35            40            45            50

Kvinnonamnet **amupa** ristas **omupa** Sö. 295 Uppinge, som även i **pino** »denne» betecknar nasalerat *a* med *o*. Namnet har alltså varit *Amōdha*, jfr fvn *Regin-mōða* och fsv. *Arin-*, *Hær-*, *Inge-*, *Kætil-*, *Rik-*, *Ræghin-*, *Ødh-mōdh*.

Översättning: Amoda lät resa denna sten efter Gunne, sin son. Gud hjälpe hans själ!

### 103. Vävle, Jäders sn, Öster Rekarne hd.

Pl. 49. Pl. 7: B. 744.

**Litteratur:** B. 744; L. 982; J. Peringskiöld, Mon.; Österberg, Beskr. öfver Jäders socken och kyrka s. 110, teckn. 46.

J. Peringskiöld angiver såsom runstenens plats: »Wäfleby widh Cappelgården». Runstenen står på södra sidan om landsvägen mitt emot gården »Kapple», söderut från Vävle gård. Nära stenen har varit en gravkulle och flera synas hava funnits där omkring.

Ämnet är finkornig granit. Höjden är 1,32 m, bredden vid foten 67 cm, största bredden upptill över **m** i **kuml** och det första **r** i **bropur** 1 m. Slingans bredd är 7—8 cm.

Inskriften börjar med kolon, övriga skiljetecken äro punkter. Namnet **iarl** är fullt säkert, ty dess första runa har icke haft någon bistav upptill.

Inskriften är följande:

Slingan: : **biurn · kirpi · kuml · pisi · at · hulfast · fapur · sin · auk.** Ovanför slingan med runornas spets på övre slinglinjen: **· iarl · bropur · sin ·**

5            10            15            20            25            30            35

40            45            50

Översättning: Björn gjorde detta minnesmärke efter Holfast, sin fader, och Jarl sin broder.